

Novellaíró pályázatra beérkezett pályamunka

13. pályázat

2017.

A párbaj módszertana

Ahogy az az úr belépett a vendéglőbe, Jozefát, a tulajdonos, egyből látta rajta, komoly ügyben jár el. Elébe ment, kihúzta az ablak melletti asztal székét neki, mire az úr fáradtan belerogyott, és kibámult az ablakon, melyen át pont rá lehetett látni a poros tabáni utcácska végére.

– Vár valakit az úr? – kérdezte tőle Jozefát halkán, mire a másik csak biccentett, de nem vette le szemét a kinti világról.

– Kér valamit az úr? – folytatta Jozefát a diszkrét faggatózást, noha nem számított komoly rendelésre, hisz még délelőtt volt, tizenegy óra, a szakács épp hogy felütötte a konyhát, így sok mindent nem is tudott volna még hozni.

– Milyen söre van, jóember? – kérdezte most a másik, és végre ránézett a vendéglősre, nagy szürke szemének egyetlen pillantásával befogta, és Jozefát úr hirtelen úgy érezte, kitüntető, szinte csodás figyelem fókuszába került, olyanba, melyet évek óta nem kapott meg az asszonytól – cudar, folyton morgoló kis nő volt –, se a gyerekeitől – két lusta és csúnyácska nagylány –, ezért kihúzta derekát, és büszkén, tisztán jelentette: – Karmelita világos és barna cseh sörünk van.

– Ez a Schmidt Péter-féle világos sör, ugye, melyet a csehországi Schynizmből származó malátával készítenek a nagyboldogi artézi kút vizével évi ötvenezer hektoliter mennyiségben? – kérdezte most az úr mintegy félvállról és kissé elábrándozva, mire Jozefát úr megdermedt, mert fogalma se volt, miből és milyen mennyiségben készül a Karmelita, ő csak megrendelte a kereskedőtől, az leszállította a hordókat minden péntek reggel, és ezzel a dolog el volt rendezve. – Nem tudom, kérem – ismerte be pironkodva, mire a másik legyintett: – Eh, hozzon egy pohárral.

A vendéglős kicsapolta a sört, s közben le nem vette volna szemét a vendégéről. Tehette, mert más nem nagyon volt még a helyiségben, leszámítva Simont, a kocsiszt, aki az átellenes sarokban búslakodott egy pohár szilvapálinka fölött. Jozefátot valamiért nagyon érdekelte az úr, talán pont amiatt, mert nem tudta hova tenni, és mert nem értette, mit keres itt egy ilyen figura ebben a napszakban. A vendéglő főképp a helyi polgárok, kereskedők, hajósok, fuvarozók igényeit elégítette ki, déltől négyig nagy konyhát vittek, aztán volt egy kis pihenés, majd este jött a cigány, és egészen éjfélig ment a vacsoráltatás, környékbeli társaságok verték a blattot, hivatalnokok tértek be baráti csevejre, kimenőn lévő katonák ittak meg még egy utolsó kupicával. De most, ezen az álmos nyári délelőttön csak a legyek zümmögtek az alacsony, meszelt mennyezet alatt.

Ahogy végzett a csapolással, és szépen lekanyarította a sör habját, Jozefát még egyszer felpillantott, mielőtt a tálcára tette a poharat, végigmérte a mozdulatlanul kifelé bámuló idegent, és ekkor vette észre a hosszú, keskeny börtáskát, mely az úr lábánál pihent. Alkalmasint elkerülte a figyelmét, mikor a másik belépett a vendéglőjébe, de a nagyon is ismerős forma, a hidegen csillogó csatok a tetején egyértelművé tették, mi lehet bennük, és ezzel Jozefát számára a vendég rejtélye is megoldódott.

Nehéz szívvel, komoran vitte ki a sört, majd csak úgy udvariasságból legyintett egyet törlésképp az asztal nagyon is tiszta lapján a derekára kötött kendővel, végül letette a sárgán ragyogó italt a vendég elé, és megköszöri a torkát. Az úr felnézett rá, és még egyszer figyelmesen végigmérte, amibe Jozefát beleborzongott. Az idegen barna, göndör üstöke alatt szépen metszett, csinos arc bámult reá, egy arc, mely képzeletében hullafehéren, mozdulatlanul, elkékült ajkakkal nyugodott a Dr. Simon és Fia temetkezés által leszállított koporsóban. E képre Jozefát összeszedte minden bátorságát, még egyszer megköszöri a torkát, majd így szólt: – Már elnézést, ha tolakodó volna a kérdésem, de jól sejtem, hogy a táskájában tör van?

A kérdező fel se nézett rá, úgy biccentett: – Jól sejti.

Jozefát ismét topogott egy sort, aztán rákérdezett: – Ezek szerint az úr párbajozni méltóztatik?

A vendég megragadta poharát, jót húzott a sörből, majd bajszát megtörülve bólított: – Azt méltóztatom.

Jozefát erre felbátorodott, és azt tette, ami önmaga számára is botrányos volt: kihúzta a vendéggel szemközti széket, és leült. Apja mindig arra tanította, a kocsmáros úgy gazdagszik, ha soha nem iszik, és soha nem ül le a saját portáján, de most erőt vett rajta az az emberbaráti érzület, mely az utóbbi években valami naiv vallásossággal vegyülve mind jobban ellepte szívét, ha párbajozókat vetett a sors a vendéglőjébe.

Márpedig ez egyáltalán nem volt ritka, mivel a budai kerületek legkedveltebb párbajhelyszíne pont Jozefát vendéglője mögött, az utca végén terült el. Ez a hely egy régi pálos rendi kolostor romja volt, az ősoreg épületből már csak két fal és a főhajó kapuboltozata állt. Itt, a dudvával felvert, de még szilárd és nagyjából egyenletes talajon estek egymásnak az urak, ha más módot nem találtak vitáik rendezésére. Tehették, mert bár a párbajozást a kormány rendeletileg szigorította három éve, de a kolostor területe még mindig az egyházhoz tartozott, vagyis a kerületi porkolábok nem léphettek közbe, ha felcsendült a pengék csattogása. El is kerülték a helyet, legfeljebb Jozefát vendéglőjéig merészkedtek, meginni egy kis sillerbort a hosszú szolgálat ellensúlyozására. A párbajozók ugyancsak a kocsmát választották a harc előtt avagy után, már aki még képes volt inni, mert Jozefát gyakorta látta, hogy kabáttal letakart urat visznek rögtönzött hordágyon az utcán, egyszer még apró vércsík is követte a bús menetet, melynek látványától a jó kocsmárosnak bizony felfordult a gyomra.

Ő maga el sem tudta képzelni, hogy létezik olyan mély sértés, mely idáig vezethet, és naiv hittel tisztelte az emberi életet, melynek ilyenén való pocskolása elfacsarította a szívét. Ezért aztán az utóbbi években, ha csak tehetett, szóba elegyedett a párbajra igyekvőkkel, és szelíd érveléssel, a józan értelemre apellálva próbálta őket lebeszélni, szándékukat megváltoztatni, a józan belátásra, az emberbaráti szeretetre és a megbocsátásra helyezve a hangsúlyt.

Soha nem járt sikerrel.

Most viszont, szemben ülve ezzel a gyengének, sápadtnak és nagyon is fáradtnak tűnő, igen szimpatikus férfival, akinek homlokán Jozefát ott látta sötétleni a végzet anyajegyét, elhatározta magában, hogy sikerre viszi próbálkozását, és megmenti vendége lelkét a szörnyű kudarctól.

Első lépésként úgy vélte, a körülményekre hivatkozik.

– Magam is jártam több ízben azon a helyen – intett háta mögé, a kolostor vélt vagy valós irányába –, és elmondhatom, egyáltalán nem kedvez a fair és egyenes párbaj eshetőségének.

– Aztán miért nem? – kérdezte némi érdeklődést mutatva a másik, de közben tekintetét nem vette le a kinti utcaképről.

– A templom padozata nagyon is egyenetlen. Feláztatta az eső, megtörte a jég – kezdte óvatosan a vendéglős, gondosan megválogatva szavait. – Kövek állnak ki belőle. Máshol vakondokhányások vannak. Itt-ott fücsomók, apró bokrok, kecskerágó-sarjadékok találhatóak – sorolta.

– Mit akar ezzel mondani, barátom? – kérdezte a vendég szelíden.

– Hát csak azt, hogy elég egy rossz lépés, és az urat máris felnyársalja a másik úr kardja. Elég egy figyelmetlenség, megbotlik, aztán a másik úr kardjába dől – bólogatott homlokát ráncolva Jozefát.

A vendég kivárt, majd behunyta szemét, és így szólt: – Harmincnégy olyan képződmény van a talajon, amire figyelni kell. Tizenkét bokor, hat földhányás, leomló kövek alkotta akadály tizenegy, és öt mélyedés, ahol a padló besüllyedt. A legsűrűbben a kapu környékén és az északkeleti sarokban találhatóak, a középső zónában, hol a párbaj természetsszerűleg lezajlik, mindössze nyolc akadály lesz. – Most ismét felnyitotta szemét, és a vendéglős csodálkozó arcába nézett: – Két ízben is voltam már idekinn, és felmértem a helyszínt.

Jozefátot ez kissé kizökkentette érvei rendes menetéből, de hamar összeszedte magát, és így folytatta: – Azt nem tudom, milyen vívó az úr, de gyakorta megesik, hogy nem egyenlő

színvonalú ellenfelek esnek egymásnak, és ilyenkor bizony a gyengébbik esélye a győzelemre igen csekély. Én amondó lennék, egy független bizottságnak előbb meg kellene ítélnie a küzdők technikai színvonalát, hogy ez ne történhessen meg. Addig – szerény véleményem szerint – istenkísértés így belevágni az ilyesmibe – mondta el egy szuszra, halkán, szinte suttogva, hogy szavai esetleges bántó élet ezzel is mérsékelje.

Az úr ismét ivott, így már alig maradt a poharában. Jozefát indult volna, hogy hozzon egy új csapolást, de ekkor a másik megszólalt, és inkább ülve maradt.

– Ellenfelem kiváló vívó hírében áll – ismerte el kényszeredetten a vendég, majd haloványan elmosolyodott. – Én legfeljebb közepesnek vagyok mondható.

– Na, látja, erről beszélek! – csapott az asztalra Jozefát, majd röstelkedve megsimította az ütés helyét, mint aki így akarja jóvátenni hirtelen felindulását. Az idegen erre felemelte ujját figyelmeztetőn: – De az elmúlt hetekben megfigyeléses módszerrel tanulmányoztam, aminek eredményeképp kialakult bennem a hit, hogy van esély, hogy leküzdjem hátrányomat. Megitta a sör maradékát, majd mély levegőt vett, és így folytatta: – Az utcán, a kávéházban és a kaszinóban szemmel tartottam őt úgy, hogy ne vegyen észre, így rájöttem, hogy bár jobbekezes, a jobb vállát minduntalan leengedi, ezzel a test súlypontja kissé a bal részre tevődik. Háromból két esetben ajtóban, lépcsőn akaratlan is bal felét előretolva halad előre, és kilencvenkét százalékban a bal kezét használja, amikor valamit, esernyőt, táskát kell vinnie. Sétapálcája ugyan többnyire jobbában van, de az egy vékony kis nádbot, semmi súllyal. Mindebből arra következtetek, hogy valamikor sérülés érhetette a jobbját, ami ugyan vívás terén a technikai tudására nem lesz hatással, de a helyezkedésére és erőnlétére nagyon is. Tehát, amennyiben jobb felé kitörök, hetvenkét százalék a valószínűsége, hogy mielőtt védekezne, a baljával egy félfordulatot, egy apró mozgást tesz felém, miközben erőt gyűjt jobb kezével a háritásra. Úgy véltem, ezt kihasználva van rá esély, hogy ha őt ilyen alkalom után a hatodiknál eleve a bal oldalát, a karját, combját, arcát támadom, akkor eredményesen be tudok vinni vágásokat, egy attak során akár többet is.

– De ez csak feltételezés, uram – vágott közbe elkeseredetten a vendéglős. – Könnyen lehet, hogy neki is van valami titkos praktikája, valami trükkje, amivel előbb nyársalja fel önt.

A vendég most elvonta tekintetét az utcáról, és figyelmesen végigmérte Jozefátot, mintha most először látná, aztán megcsóválta fejét: – Csak nem gondolja, hogy ennyi felkészüléssel jöttem el ide? Nem gondolja, hogy a véletlenre, a szerencsére, a feltevésekre és az eshetőségekre bízom sorsomat? – Hangja megerősödött, szinte már élesen csengett a csöndes kis helyiségben, és még Simon, a kocsis is feléjük fordult, mikor büszkén kijelentette: – Statisztikus vagyok. A valószínűségekből élek, de meghalni nem fogok miattuk.

Jozefát hátrébb tolt a székét, és akaratlanul is összehúzódott, mire az úr kifújta a visszatartott levegőt, megrázta üstökét, és így folytatta: – Az elmúlt hetekben lejártam a Krassay-féle vívóterembe, és készítettem kétszáz oldal jegyzetet arról, hogy a nem egyenlő színvonalú párok leggyakrabban milyen taktikát alkalmaznak egymás ellen. Továbbá áttanulmányoztam a de Maistre könyvét, a „Kardvívás művészeté”-t, ugyanígy Neumsatch és Szilvássy urak műveit. Mindezek alapján összeállítottam olyan leiratokat, olyan ötvennyolc kis tervet, melyek lefedhetik párbajom lehetséges végkimeneteleit. Az ötvennyolcból huszonhat a kudarcossal, öt a halállal és huszonnégy a győzelmmel végződött. Három esetben a küzdelem egál lett, mondjuk az időjárás, hatósági közbeavatkozás avagy kardtartó kezünk kölcsönös sérülése okán. Mindegyik tervezet lépések, vágások, ellentámadások, kontrák kombinációját és szövevényét tartalmazta. És mindegyik itt van bent – mondta megkocogtatva homlokát, mire Jozefát bólintott, noha nem egészen értette, mire akar kilyukadni a másik. Az úr észrevehette arckifejezésén ezt, mert így folytatta: – Így egy adott terv megvalósulása esetén azonnal váltani tudok egy olyan leiratra, mely számomra kedvező véget ér. Például amikor látom, hogy a támadás és ríposztsorozat eredményeképp egy combomba mért végzetes dőfés lesz a kifutása az ellenfél pozíciójának, arra a verzióra

térhetek rá saját ellenintézkedésemmel, melyben ő egy alulról fölfelé történő háritás során előbb az állán, majd az oldalán sebesül meg. Felkészülésem által így képessé váltam arra, hogy mind az ötvenötféle kimenetelt át tudtam terelni a saját győzelmem csatornáiba, abba a huszonnégybe, mely számszerűleg kevesebb, mint az ő győzelmi esélye, de így, hogy én vagyok a játszma sakk mestere, esélye se maradt. A legjobb esetben tizenkét, a legrosszabb esetben hat vágást terveztem ejteni rajta, továbbá minden verzióban lemetszettem egy darabot a bal füléből, és jó néhányuknak az volt a vége, hogy kardot tartó csuklóját felhasítom, így téve teljesen harcképtelenné.

Elhallgatott, majd megigazította nyakkendőjét, és alatta inge legfelső gombát, mert kimelegedett a nagy magyarázatban. A vendéglős tűnődött még egy sort, emésztette az úr szavait, majd felállt, visszatolta székét, és széttárta karjait: – Már megbocsásson, de mindez csupán az úr fejében létezik. Értem én, hogy szépen megtervezte és elképzelte a párbaj kimenetelét, de ez csak a képzelet. A valóságban nem mindig úgy történnek a dolgok, ahogy azt mi eltervezzük. A valóság néha teljesen másképp alakul.

A vendég erre fanyarul elmosolyodott, majd az asztalra koppintott keze fejével: – Ne becsülje alá soha a statisztika tudományát, barátom. – Szeme most megakadt valamin odakinn, azon, amit annyira várhatott az elmúlt percekben, mert arca felderült, és így szólt: – Hát itt van! – majd intett beszélgetőpartnerének: – Hozzon még egy pohár sört. – A vendéglős készségesen indult, mire utána szólt: – Ne is, legyen inkább korsó.

Jozefát félfordulatot tett, és bátortalanul megjegyezte: – Nem lesz az sok a párbaj előtt, uram? – Mire a vendég most már szívből elmosolyodott, megkönnyebbülten és diadalmasan: – Mondtam én, akár csak egy szóval is, hogy előtte vagyok? – majd fejével az ajtó felé intett, ahol épp akkor támogattak be egy görnyedt alakot. Két oldalról fekete ruhás komor urak tartották megtört testét, melyen a fehér sebkötöző gyolcsot – mint piros pitypangok – vérfoltok színezték.

Jozefát úr épp tizenkettőt számolt belőlük, és azokból egy a bal fülén volt.

vége